



C/2024/7400

9.12.2024

Neuvoston päätelmät koulutusalan strategisista kumppanuuksista

(C/2024/7400)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

PALAUTTAA MIELEEN

1. Eurooppa-neuvoston 17. ja 18. huhtikuuta 2024 antamat päätelmät⁽¹⁾, joissa kehoitetaan edistämään laadukkaita työpaikkoja kaikkialla Euroopassa tehostamalla työmarkkinoille osallistumista, uudelleen- ja täydennyskoulutusta ja elinikäistä oppimista koskevien vuoden 2030 yleistavoitteiden tavoittelemista tehostetun työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun avulla, torjumalla väestökehityksen laajempiin suuntauksiin liittyvää osaamis- ja työvoimavajetta, mukaan lukien osaajien liikkuvuus Euroopan unioniin ja sen sisällä, ja varmistamalla yhtäläiset mahdollisuudet;
2. strategisen ohjelman 2024–2029, jossa ilmoitettiin sitoumuksesta investoida ihmisten osaamiseen ja koulutukseen koko heidän elämänsä ajan sekä kannustaa lahjakkuuksien liikkuvuutta Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella⁽²⁾;
3. neuvoston päätöslauselman eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030)⁽³⁾ ja neuvoston päätöslauselman kyseisten puitteiden hallintorakenteesta⁽⁴⁾, sillä strategiset puitteet ovat pääasiallinen jäsenvaltioiden, Euroopan komission ja sidosryhmien välisen yhteistyön väline, jolla on siten ratkaisevan tärkeä merkitys eri toimijoiden ja hallinnon tasojen välisten kumppanuuksien kehittämisen ja jatkamisen kannalta;
4. näiden päätelmien liitteessä esitetyn toimintapoliittisen perustan.

KOROSTAA SEURAAVAA:

5. Näissä neuvoston päätelmissä 'strategisella kumppanuudella' tarkoitetaan yhteistyöhanketta, jossa voi oppilaitosten lisäksi olla mukana viranomaisia ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä, kuten työmarkkinaosapuolia, työvoimapalveluja, kauppakamareita, yrityksiä ja liike-elämän järjestöjä, oppijoiden edustajia, tutkimusorganisaatioita sekä paikallisia ja alueellisia talouden ja yhteiskunnan toimijoita ja jolla pyritään saavuttamaan yhteiset tavoitteet ja vastaamaan yhteiskunnallisiin tarpeisiin tekemällä keskinäistä yhteistyötä ja noudattamalla pitkän aikavälin visiota.

PANEE MERKILLE SEURAAVAA:

6. Ympäristö- ja ilmastokriisien, teknologian kehityksen, väestörakenteen muutosten, terveyskriisien ja globalisaation aiheuttamat muuttuvat haasteet ja mahdollisuudet korostavat sitä, että koulutuksessa tarvitaan innovatiivisia ja strategisia lähestymistapoja;
7. Jäsenvaltioiden koulutusympäristöt ovat erilaisia, minkä vuoksi on tärkeää räätälöidä strategiat ja toimintalinjat paikallisiin ja alueellisiin olosuhteisiin sopiviksi samalla kun edistetään rajatylittävää yhteistyötä ja liikkuvuutta;
8. On tärkeää edistää elinikäisen oppimisen avaintaitoja⁽⁵⁾, erityisesti yrittäjyystaitoja, digitaalisia ja vihreitä taitoja koulutusjärjestelmissä, jotta voidaan tukea siirtymistä kestäväan, osallistavaan ja oikeudenmukaiseen yhteiskuntaan ja talouteen. Jatkuva täydennys- ja uudelleenkoulutus sekä elinikäinen oppiminen, mukaan lukien epävirallinen ja arkioppiminen, ovat näinä nopeiden sosiaalisten ja taloudellisten muutosten ja monitahoisten haasteiden aikana olennaisen tärkeitä kansalaisille, jotta he voivat tavoitella henkilökohtaisia tavoitteitaan ja hyvinvointia ja jotta heillä olisi valmiudet mukautua muuttuviin työmarkkinoihin ja toimia niillä aktiivista ja vastuullista kansalaisuutta harjoittaen;
9. Työssäoppimis- ja oppisopimusjärjestelmät tarjoavat työmarkkinoiden ja yhteiskunnan tarpeiden kannalta merkityksellisiä käytännön taitoja, elämäntaitoja ja sosiaalisia taitoja ja kokemuksia oppijoille ja ovat tärkeitä heidän henkilökohtaisen kehityksensä kannalta. Tällaiset järjestelmät, jotka voivat perustua työelämän ja koulutusmaailman välisiin kestäviin kumppanuuksiin, ovat leviämässä ammatillisen koulutuksen ulkopuolelle, korkeakoulutus mukaan lukien;

⁽¹⁾ EUCO 12/24.

⁽²⁾ Kuten Eurooppa-neuvoston 27. kesäkuuta 2024 annetuissa päätelmissä todetaan (asiak. EUCO 15/24).

⁽³⁾ EUVL C 66, 26.2.2021, s. 1.

⁽⁴⁾ EUVL C 497, 10.12.2021, s. 1.

⁽⁵⁾ Elinikäisen oppimisen avaintaidoista 22. toukokuuta 2018 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C 189, 4.6.2018, s. 1) esitetyn mukaisesti.

10. Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet voivat olla tehokas tapa yhdistää työmarkkinoiden tarpeet koulutukseen. Oppijat voivat hyötyä siitä, että he saavat suoraa käytännön oppia ja tutustuvat kunkin alan viimeisimpään kehitykseen, mikä voi edistää molemminpuolista innovointia;
11. Koulutusekosysteemit edistävät paikallista, alueellista, kansallista ja eurooppalaista kehitystä sekä talouskasvua ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Koulutus voi siirtää tietoja, taitoja ja osaamista alueiden ja rajojen yli ja siten edistää innovointia ja talouskasvua, ihmisten valmistautumista EU:n muuttuviin työmarkkinoihin ja heidän henkilökohtaista kehitystään. Tasapainoisen osaamiskierron avulla voidaan varmistaa, että liikkuvuuden sekä tietämyksen vaihdon hyödyt, joihin kuuluu koulutusmahdollisuuksien alueellisiin eroihin puuttuminen, erityisesti osaamiskehitysloukussa olevilla alueilla, jakautuvat oikeudenmukaisesti kaikkialla EU:ssa, mikä edistää yhteenkuuluvuutta ja vähentää väestökadon ja aivovuodon riskiä. Yhteisiin eurooppalaisiin arvoihin perustuvan myönteisen ja osallistavan identiteetin ja yhteenkuuluvuuden tunnetta paikallisella, alueellisella, kansallisella ja EU:n tasolla olisi vaalittava ja kannustettava, jotta kansalaiset voivat laajentaa tietämystään ja osallistua yhteiskuntaan ja työmarkkinoihin;
12. Rajatylittävä yhteistyö, vaihto ja liikkuvuus sekä koulutuksen parhaiden käytäntöjen jakaminen on arvokasta. Tällaiset käytännöt edistävät kulttuurienvälistä vuoropuhelua, eurooppalaisia arvoja, demokraattista kansalaisuutta ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä keskinäistä yhteisymmärrystä lisäämällä monikielisyyttä. Osaamisen siirrettävyys ja tutkintojen tunnustaminen ⁽⁶⁾ ovat tärkeitä, jotta voidaan varmistaa oppijoiden tosiasiallinen vapaa liikkuvuus ja korjata Euroopan osaamisvajaita. Rajatylittävä yhteistyö parantaa kykyä hankkia uusia näkökulmia, jakaa ajatuksia ja rakentaa pitkäaikaisia oppilaitosten välisiä suhteita, jotta voidaan edistää tietämystä, parantaa koulutuksen ja tutkimuksen laatua ja merkityksellisyyttä, vahvistaa koulutuksen, tutkimuksen ja innovoinnin välisiä yhteyksiä, parantaa työllistävyyttä ja osaamista sekä hyödyntää tehokkaammin digitaali teknologiaa ja avointa tiedettä ja edistää siten muun muassa vihreän siirtymän onnistumista;
13. Kansalliset koulutusekosysteemit voivat kaikilla tasoilla merkittävästi vahvistaa rajatylittävää yhteistyötä. Oppilaitosten tasolla muun muassa Eurooppalaiset yliopistot -allianssien, innovaatioyhteenliittymien, ammatillisen koulutuksen huippuyksiköiden, Erasmus+ -ohjelman Teacher Academies -toiminnon, osaamissopimuksen ja osaamis- ja innovaatioyhteisöjen sekä korkeakoulutuksen, ammatillisen koulutuksen sekä aikuisten täydennys- ja uudelleenkoulutuksen puitteissa tehtävä jäsenelty rajatylittävä yhteistyö voi myös auttaa parantamaan Euroopan kilpailukykyä ja helpottamaan vihreää ja digitaalista siirtymää;
14. Eurooppalaisen koulutusalueen toteuttaminen vuoteen 2025 mennessä edellyttää syvempää rajatylittävää yhteistyötä, jolla rakennetaan siltoja ja annetaan oppilaitoksille mahdollisuus tehdä yhteistyötä keskenään, mikä helpottaa oppijoiden, tutkinnon suorittaneiden, akateemisten toimijoiden, tutkijoiden ja ammattihenkilöstön vapaata liikkuvuutta kaikkialla Euroopassa opiskelua, työskentelyä ja tutkimustyötä varten ja edellyttää myös luomaan tarvittaessa synergioita eurooppalaisen tutkimusalueen kanssa;
15. Strategisiin kumppanuuksiin perustuvat rajatylittävät koulutustoimet voivat kattaa oppijoiden perinteiset liikkuvuusmahdollisuudet tarjoamalla pieniä osaamiskokonaisuuksia ja muita elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia sekä joustavia oppimispolkuja opiskelijoille ja osallistumista yhteistutkinto-ohjelmiin, joita toteutetaan useilla kampuksilla eri puolilla Eurooppaa.

OTTAA HUOMIOON SEURAAVAA:

16. Euroopan kilpailukyky edellyttää, että sen kansalaisilla on tulevaisuuden vaatimukset huomioon ottavaa osaamista. Koulutusalan strategisilla kumppanuuksilla on muun muassa keskeinen rooli osaamisen kohtaanto-ongelman kartoittamisessa ja siihen puuttumisessa sekä vihreän siirtymän ja digitalisaation hyödyntämisessä parhaalla mahdollisella tavalla kohdennettujen aloitteiden ja yhteisten toimien avulla. Strategisten kumppanuuksien toimia voidaan räätälöidä kohdentamalla tukea ja resursseja aloille, joilla on havaittu osaamisvajaita tai haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien esteitä, joiden vuoksi nämä tarvitsevat erityistä tukea osallistuakseen täysipainoisesti koulutukseen ja työelämään;

⁽⁶⁾ Kun on kyse erityisesti korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkinnoista ja ulkomailla suoritetuista opintojaksoista, tavoitteena on automaattinen vastavuoroinen tunnustaminen korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen edistämisestä 26. marraskuuta 2018 annetussa neuvoston suosituksessa (EUVL C 444, 10.12.2018, s. 1) ja lisätoimista automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen toteuttamiseksi koulutuksen alalla annetuissa neuvoston päätelmissä (EUVL C 185, 26.5.2023, s. 44) esitetyn mukaisesti.

17. Kumppanuudet ja yhteiset sitoumukset ovat keskeinen ammatillisen koulutuksen järjestelmien hallinnon periaate. Sidosryhmien sekä paikallisten ja alueellisten ekosysteemien kanssa tehtävän ja yhteisen vastuunoton varmistavan yhteistyön tavoitteena on erityisesti kehittää innovatiivisia käytäntöjä, lisätä ammatillisen koulutuksen houkuttelevuutta ja työmarkkinarelevanssia, järjestää, rahoittaa ja tarjota työssäoppimisen ohjelmia ja oppisopimuskoulutusta sekä organisoida ammatillisen koulutuksen oppijoiden liikkuvuutta;
18. Korkeakoulutuksella on keskeinen rooli alueellisessa ja paikallisessa kehityksessä, esimerkiksi kun tarjotaan koulutusmahdollisuuksia osaamisvajeen ja osaamisen kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi. Kun korkeakoulut ovat joustavia, kilpailukykyisiä ja vastuuvollisia, niillä on riittävät resurssit ja ne houkuttelevat ja pitävät palveluksessaan motivoitunutta akateemista ja muita henkilöstöä, niistä voi tulla kehityksen vetureita yhteistyössä muiden oppilaitosten ja strategisten kumppanien kanssa;
19. Eri koulutusmuotojen, erityisesti ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulujärjestelmien välistä läpäisevyyttä on parannettava, jotta varmistetaan oppijoiden sujuvat siirtymät ja edistetään elinikäistä oppimista. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutusjärjestelmien välinen läpäisevyys, jossa otetaan kaikilta osin huomioon institutionaalinen riippumattomuus ja kansalliset tutkintojen viitekehikset, antaa oppijoille mahdollisuuden liikkua saumattomasti näiden kahden järjestelmän välillä ilman opintosuoritusten tunnustamatta jättämisen tai tarpeettomien kurssien kaltaisia esteitä. Tämä helpottaa oppimisessa etenemistä ja antaa ihmisille mahdollisuuden mukauttaa oppimispolkuaan muuttuviin urapyrkimyksiin;
20. On olennaisen tärkeää tukea siirtymistä yleissivistävästä koulutuksesta ammatilliseen koulutukseen, korkeakoulutukseen ja aikuiskoulutukseen, jotta voidaan parantaa heikommassa asemassa sekä haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien pääsyä koulutukseen ja auttaa opettajia, kouluttajia ja alan ammattilaisia kehittämään koko työelämänsä ajan uutta osaamista ja pätevyyttä sekä pysymään uusimman teknologisen kehityksen ja uusien opetustapojen ja -menetelmien tasalla. Pienillä osaamiskokonaisuuksilla voi olla tässä yhteydessä merkitystä;
21. Oppimisen olisi autettava vastaamaan uusiin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin haasteisiin ja sisällettävä tarvittaessa työssäoppimista, joka voi edistää monialaisten taitojen kehittämistä, parantaa uraohjausta ja koulutusjärjestelmien työmarkkinarelevanssia ja siten lisätä tutkinnon suorittaneiden työllistävyyttä. Strategisissa kumppanuuksissa voidaan omaksua yhden ainoan kaikille sopivan lähestymistavan sijaan tulevaisuuteen suuntautuva lähestymistapa ja räätälöidä niiden toimet eri oppijoiden, toimialojen tai alueiden ainutkertaisiin olosuhteisiin sopiviksi;
22. Työvoimaa voidaan auttaa valmistautumaan paremmin tulevaisuuden haasteisiin koordinoimalla koulutuspolkuja yhteiskunnallisten ja työmarkkinoiden tarpeet sekä opiskelijoiden ja elinikäisten oppijoiden erilaiset tarpeet huomioon ottaen, samalla kun kunnioitetaan korkeakoulujen riippumattomuutta ja kansallisten ammatillisen koulutuksen ja korkea-asteen koulutusjärjestelmien monimuotoisuutta. Koko yhteiskunnan kattavaan lähestymistapaan perustuvien toimenpitein voidaan toteuttaa koulutusaloitteita, joilla vastataan yhteisön, tietyn toimialan tai koko yhteiskunnan erityistarpeisiin;
23. Strategisilla kumppanuuksilla voi olla suurempi vaikutus, jos niillä ohjataan resursseja aloille, joilla niistä on eniten hyötyä. Strategisilla kumppanuuksilla voidaan investointien tai toiminnan prioriteettialojen määrittelyn avulla varmistaa, että resurssit kohdennetaan tehokkaasti ja tuloksellisesti, jolloin maksimoidaan niiden vaikutus. On olennaisen tärkeää investoida valmiuksien kehittämiseen erityisesti aloilla, joiden koulutus- ja tutkimusinfrastruktuuri on vähemmän kehittyntä, sekä tulevaisuuteen suuntautuvien talouden alojen ja teknologioiden koulutustarjontaan. Strategisia kumppanuuksia, myös julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia, voidaan myös hyödyntää kohtuuhintaisten ja riittävien opiskelija- ja oppisopimusasuntojen sekä vihreiden ja energiatehokkaiden kampusten kehittämiseksi.

KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA, kunnioittaen oppilaitosten itsemääräämisoikeutta ja akateemista vapautta sekä kansallisten olosuhteiden mukaisesti:

1. edistämään strategisia kumppanuuksia rajatylittävällä, kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla kaikenlaisen koulutuksen laadun, houkuttelevuuden, merkityksellisyys ja osallistavuuden parantamiseksi;
2. edistämään yrittäjyystaitoja, luovuutta ja innovointia kaikenlaisissa ja -tyyppisissä koulutuksissa kannustamalla yhteistyötä startup-yritysten ja yrityshautomoiden kanssa ja muita kumppanuuksia liike-elämän kanssa, mukaan lukien yhteiskunnallinen ja osallistava yrittäjyys, sekä edistämällä sukupolvien välistä yhteistyötä;

3. edistämään innovatiivisten, oppijakeskeisten ja joustavien oppimispolkujen kehittämistä ja toteuttamista strategisten kumppanuuksien avulla, parantamaan eri koulutustyyppien, erityisesti ammatillisen koulutuksen ja korkeakoulutus- sekä aikuiskoulutusjärjestelmien välistä läpäisevyyttä, ja edistämään aiemmin (virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen kautta) hankittujen oppimistulosten ja tutkintojen tunnustamista ja validointia;
4. edistämään strategisten kumppanuuksien käyttöä, jotta voidaan vahvistaa ohjaus- ja neuvontapalvelujen roolia ja erityisesti tukea oppijoiden siirtymistä koulutuspolusta toiseen sekä koulutuksesta työelämään ja päinvastoin, samalla kun edistetään elinikäistä oppimista ja urakehitystä;
5. edistämään mahdollisuuksia työssäoppimiseen, laadukkaaseen oppisopimuskoulutukseen ja muihin kokemuksellisen oppimisen muotoihin tekemällä strategisia kumppanuuksia työnantajien ja työmarkkinaosapuolten kanssa;
6. tukemaan opettajien, kouluttajien ja opetushenkilöstön ammatillista kehitystä ja liikkuvuutta sekä tunnustamaan ne, jotta voidaan parantaa heidän valmiuksiaan tuottaa tai tukea laadukkaita, osallistavia ja innovatiivisia oppimiskokeimuksia strategisissa kumppanuuksissa sidosryhmien kanssa;
7. edistämään koulutusekosysteemien integrointia paikallisiin, alueellisiin, rajatylittäviin ja EU:n kehitysstrategioihin, joilla edistetään synergioita sellaisten muiden politiikan alojen kanssa kuten tutkimus, innovointi, vihreä ja digitaalinen siirtymä, yrittäjyys, yhteisöjen osallistaminen ja sosiaalinen osallisuus.

PYYTÄÄ EUROOPAN KOMISSIOTA, toissijaisuusperiaatteen ja kansalliset olosuhteet asianmukaisesti huomioon ottaen:

1. edistämään hyvien käytäntöjen ja kokemusten vaihtoa koulutusalan strategisten kumppanuuksien ja rajatylittävän yhteistyön suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja arvioinnissa vertaisoppimistoimien, tiedonjakoalustojen ja parhaita käytäntöjä korostavien tutkimusten avulla;
2. antamaan ohjausta ja määrittämään rahoitusmahdollisuuksia koulutusalan strategisten kumppanuuksien ja rajatylittävän yhteistyön perustamisen ja toteuttamisen tukemiseksi Erasmus+ -ja Horisontti Eurooppa -ohjelmien, Euroopan sosiaalirahasto plussan, Euroopan aluekehitysrahaston ja muiden asiaankuuluvien EU:n rahoitusvälineiden puitteissa, sekä selvittämään ja luomaan koulutusaloitteiden ja muiden EU:n politiikanalojen välisiä synergioita EU:n yhteisten toimien virtaviivaistamiseksi;
3. jatkamaan jäsenvaltioiden ja oppilaitosten tukemista niiden pyrkiessä tehostamaan koulutusalan strategisia kumppanuuksia erilaisilla poliittisilla aloitteilla ja toimilla, joita ovat muun muassa Eurooppalaiset yliopistot -allianssit, eurooppalainen oppisopimusyhteenliittymä ja ammatillisen koulutuksen huippuyksiköt, jotta voidaan vahvistaa Euroopan kilpailukykyä, helpottaa vihreää ja digitaalista siirtymää ja tukea avointa strategista riippumattomuutta koulutuksen avulla;
4. tukemaan aloitteita, joiden tarkoituksena on ottaa käyttöön täydennys- ja uudelleen koulutusta tulevaisuuteen suuntautuneilla aloilla ja teknologioissa;
5. tekemään nykyisistä ja suunnitelluista koulutusyhteenliittymistä perusteellisen kartoituksen, jossa on muun muassa tarkat tiedot niiden muodosta, hallinnosta, rahoituksesta ja kohdeyleisöstä, jakamaan kartoituksen neuvostolle ja päivittämään sitä säännöllisesti;
6. jatkamaan innovatiivisten pedagogisten lähestymistapojen ja välineiden käytön edistämistä strategisten kumppanuuksien avulla, mukaan lukien oppijakeskeinen oppiminen ja työssäoppiminen, pienet osaamiskokonaisuudet ja laadukkaat oppisopimusjärjestelmät, kaikkialla Euroopassa.

LIITE

Poliittinen tausta

1. Eurooppa-neuvoston 27. kesäkuuta 2024 antamat päätelmät (EUCO 15/24).
2. Eurooppa-neuvoston 17. ja 18. huhtikuuta 2024 antamat päätelmät (EUCO 12/24).
3. Neuvoston suositus, annettu 13. toukokuuta 2024, Eurooppa liikkeellä – oppimiseen liittyvän liikkuvuuden mahdollisuudet kaikille, EUVL C, C/2024/3364, 14.6.2024, ELI <http://data.europa.eu/eli/C/2024/3364/oj>.
4. Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisesta koulutusalueesta: Näkymät vuoteen 2025 ja sen jälkeiseen aikaan, EUVL C 185, 26.5.2023, s. 35.
5. Neuvoston päätelmät lisätoimista automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen toteuttamiseksi koulutuksen alalla, EUVL C 185, 26.5.2023, s. 44.
6. Neuvoston suositus, annettu 16. kesäkuuta 2022, eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistävyyden tukemiseksi, EUVL C 243, 27.6.2022, s. 10.
7. Neuvoston päätelmät eurooppalaisesta strategiasta korkeakoulujen aseman vahvistamiseksi Euroopan tulevaisuutta silmällä pitäen, EUVL C 167, 21.4.2022, s. 9.
8. Neuvoston suositus, annettu 5. huhtikuuta 2022, siltojen rakentamisesta tehokkaan eurooppalaisen korkeakouluyhteistyön tukemiseksi, EUVL C 160, 13.4.2022, s. 1.
9. Neuvoston päätöslauselma uudesta eurooppalaisesta aikuiskoulutusohjelmasta 2021–2030, EUVL C 504, 14.12.2021, s. 9.
10. Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden hallintorakenteesta edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030), EUVL C 497, 10.12.2021, s. 1.
11. Neuvoston päätelmät Eurooppalaiset yliopistot -aloitteesta – korkea-asteen koulutuksen, tutkimuksen, innovoinnin ja yhteiskunnan yhdistäminen: eurooppalaisen korkea-asteen koulutuksen uuden ulottuvuuden pohjustaminen (EUVL C 221, 10.6.2021, s. 14).
12. Neuvoston päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista edettäessä kohti eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamista ja kehittämistä (2021–2030), EUVL C 66, 26.2.2021, s. 1.
13. Neuvoston suositus, annettu 24. marraskuuta 2020, kestävää kilpailukykyä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja selviytymiskykyä tukevasta ammatillisesta koulutuksesta, EUVL C 417, 2.12.2020, s. 1.
14. Osnabrückin julistus ammatillisesta koulutuksesta elpymisen ja oikeudenmukaisten siirtymien mahdollistajana digitaalitalouteen ja vihreään talouteen siirryttäessä (30.11.2020).
15. Neuvoston suositus, annettu 26. marraskuuta 2018, korkea-asteen ja toisen asteen koulutuksen tutkintojen ja ulkomailla suoritettujen opintojaksojen automaattisen vastavuoroisen tunnustamisen edistämisestä, EUVL C 444, 10.12.2018, s. 1.
16. Neuvoston suositus, annettu 15. maaliskuuta 2018, laadukkaan ja tehokkaan oppisopimuskoulutuksen eurooppalaisista puitteista, EUVL C 153, 2.5.2018, s. 1.